

Auto(portret)

Črnelč, Sanda

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:365397>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Sanda Črnelč

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

Zagreb
2018. / 2019.

SAŽETAK

Zadnja, treća godina preddiplomskog studija na Jabukovcu uvijek se zastrašivanjem najavljuje kao godina u kojoj ćemo prvi puta na Akademiji imati priliku osjetiti „slobodu“ u likovnom izričaju. Mnogi se zbune, počinje se gubiti tlo pod nogama, samopouzdanje se ispuše kao probušeni balon i na kraju početak je nove akademske godine, a vi sjedite u klasi s kistom u ruci i ne znate kako se zovete. Ova godina nije bila iznimka po tom pitanju...

Kolegica Martina Ištvan i ja sjedile smo same prvih tjedan dana u slikarskoj klasi br. 28 i uglavnom se samo šutke promatrale. Sada možemo raditi što god hoćemo, pa hajde! Krenite više!

Nije bilo traga tom umjetničkom ludilu i slobodi. Zastrašivanje je uspjelo. Što sada?

Osobno bih se trebala zahvaliti prof. Snježani Ban koja je šutke uletjela u našu tišinu i nježno nas najjače što je mogla klepala po glavi (metaforički rečeno, naravno). Radilo se o jednoj bezazlenoj rutinskoj prezentaciji koja je sadržavala neke od radova umjetnika suvremene umjetničke scene i prijašnje radove studenata treće godine preddiplomskog studija koji su uostalom dijelili isti radni prostor u kojem smo Martina i ja aktivno svakodnevno očajavale.

I u svoj toj tišini i neprestanom listanju „slajdova“, brzom izmjenjivanju fotografija nekih od najpoznatijih umjetničkih djela moderne umjetnosti sinula mi je misao:

Sve što treba je usuditi se.

„Počohala“ sam se po glavi i pomislila: Bože Sanda, baš si budala...

Vratile smo se u klasu i još se koji tjedan pacale u jadu. Od tada, svaki pokušaj rada, razgovor, zadatak koji smo morali ispuniti bio je neopisivo težak, sve se pretvorilo u borbu sa samim sobom. Ono pacanje u jadu se počelo činiti kao jako ugodno mjesto gdje je puno lakše disati. No, sama misao „*Sve što treba je usuditi se*“ bila je kamenčić koji se zakoturao, na kraju napravio odron i pomaknuo cijelu planinu. I to je to. To je taj strašan dio, shvaćanje da ne postoji sloboda u umjetničkom izričaju. Možda sloboda kao takva uopće ne postoji. Sve što ostaje je borba sa samim sobom, i koturanje kamenčića.

Kroz moje radove pokušala sam kroz sva tri medija prikazati moju borbu sa Sandom. Ili bolje rečeno; borba sa Sandom koja sve što želi je „usuditi se“ i s onom koja sjedi u tišini u klasi br. 28, preko puta Martine.

AUTOPORTRET

odabrana riječ: **ABJUDICIRATI**

značenje: sudski osporiti, uskratiti, poreći pravo na što

ZAŠTO RIJEČ ABJUDICIRATI?

Prije dugo očekivanih zimskih praznika, na Britancu sam kopala po kartonskim kutijama s natpisima „5kn“ i kroz ruke mi je prolazilo more knjiga. Inače nisam vrstan čitač, i ne mogu se složiti s time da uživam u čitanju, međutim ruke su mi zastale na malom, pohabanom i pomalo smrdljivom rječniku „KLAJČ - rječnik stranih riječi“. Pomislila sam, ovo bi moglo biti nešto što bi me moglo zanimati i što ne zahtjeva preveliku koncentraciju prilikom čitanja, hvatanje bespotrebnih zapetljanih radnji likova, tko je koga, kako i kada... Rječnici uostalom nisu knjige. To je samo skup riječi kojima ponekad zaboravimo značenje pa kopamo dok ne nađemo i ponovo zaboravimo. Bilo kako bilo, poznavajući vješt stil pisanja Klaića, knjiga odjednom više nije neugodno mirisala i tako je mojih 5 kuna za menzu završilo u džepu stričeka koji pridaje knjige.

Gore navedenu riječ sam pronašla u spomenutom rječniku, a privukla me radi svog neobičnog izgleda i neobične zvučnosti prilikom izgovaranja. Narastu mi uredno podrezani brkovi, oko vrata se zamota kravata i u ruci stežem crnu kožnu aktovku prilikom izgovaranja riječi. (Izgledom aludiram na učenog pravnika, a ne na umjetnika koji se divi stručnosti izgovaranja riječi).

Njezino značenje ipak nosi težinu s kojom sam dobro upoznata te je ono dio mene, mog autoportreta.

Glupo bi bilo sada patetično i sa suzom u oku objašnjavati zašto...

Jednostavnije je ovako:

Susret sa sudom br. 1 – rastava roditelja, ultimativna bitka oko vlasti nad djecom, koliko koje dijete košta i u kojoj će visini biti isplaćena alimentacija

Susret sa sudom br. 2 – djeca previše koštaju, alimentacije nema, majka sudskim i pravnim putevima goni oca, umjesto alimentacije dobivamo mjesečno 2-3 teglice domaćeg pekmeza od šljiva

Susret sa sudom br. 3 – tata skoro završio u čuzi jer je mama ljuta, nigdje para, ne smijemo viđati tatu, ali još uvijek dobivamo pekmez

Susret sa sudom br. 4 – tata i mama bez posla, sada je Banka ljuta jer nema para

Susret sa sudom br. 5 – Banka oduzima Dom

ZAŠTO BRAILOVO PISMO?

Iako događaj koji ću sada prepričati nema nikakav izravan utjecaj na spomenutu temu niti odabranu riječ, ostavio je utisak u meni. Davne 2004. godine, kao i svake godine do tada, i svake godine nakon nje, sudjelovala sam na izviđačkom ljetnom kampu. Ovaj konkretno bio je održan u Savudriji. Doista nebitan podatak, ali za lakše oblikovanje slike u glavi. Sunce, more, ribe, sunčanica i proljev, nekontrolirane količine sladoleda i krafni s plaže. To je bilo ljeto 2004. uz dodatak izviđača koji su se od ostatka djece razlikovali svojom posebnosti, u društvu zvanom „biti invalid“. Da skratim, radilo se o dečku i curi koji su stalno bili zajedno, prilijepljeni jedan uz drugoga. Prst i nokat. Svi smo znali da su u vezi, ali ja sam tek kasnije saznala da su oboje bili u potpunosti slijepi. Tada me to nije previše

morilo, ali danas me poprilično zbunjuje. Zbunjuje me zapravo moja moć predrasude. Kako se zaboga dvoje slijepih ljudi može voljeti? Kako su mogli biti toliko povezani, a nikada nisu vidjeli jedno drugoga? I tada sam se zapitala ali sam samu sebe brzo poklopila, i dijete je djetetu (ja sebi) fino poklopilo: To je jednostavno tako i drugačije nije moglo biti. Dublja zapitkivanja su nepotrebna! Pa je, eto ta priča ostala na tome. To je bio moj prvi susret sa slijepim ljudima, poprilično lijep susret!

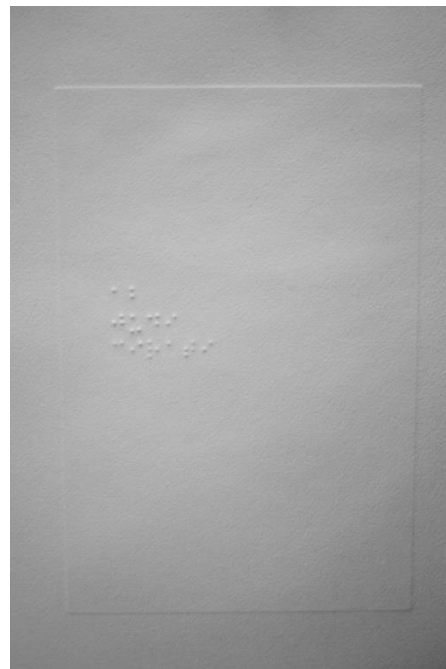
Imajući na umu to ljetno, s velikim sam (strahom)poštovanjem počela razmišljati o slijepim ljudima, da li ti nužno mora biti oduzet osjet vida da budeš slijep?

Živjeti bez vida, gledati u mrak.

Prve asocijacije su bile zbunjenost, panika, nesigurnost. Druge su bile snaga, snalažljivost, hrabrost... Zvuči pomalo sladunjavo, ali ako se ponovo zamislim doista je tako.

SMISAO MOG RADA JE...

U globalu, promatraču oduzimam mogućnost čitanja i viđenja moje likovnosti. Ono vidi ili pod prstima osjeti (ako ne zna Brailovo pismo) samo točke složene u kompoziciju. Neki će tražiti duboko značenje, nekima će biti bez veze i besmisleno. Gledaju u papir ne znajući u što gledaju, a pred njima je prikazano značenje djela. (Crteža, slike, grafike...) Uudara ih u nos, ali ne vide – ne shvaćaju. Time se referiram i na moj život, na sve situacije koje grade moj autoportret. Stvari koje ne vidim, a koje su mi pred nosom. Stvari koje drugi ne vide, a gledaju u njih.

Naziv rada: Abjudicirati
Tehnika: slijepi tisak
Godina: 2018./2019.

(AUTO)PORTRET

1. FAZA – sprejanje

Ne postoji kvaliteta koja ne propitkuje, i ne postoji onaj koji istome ne teži.
Što nas čini kvalitetnim umjetnicima?

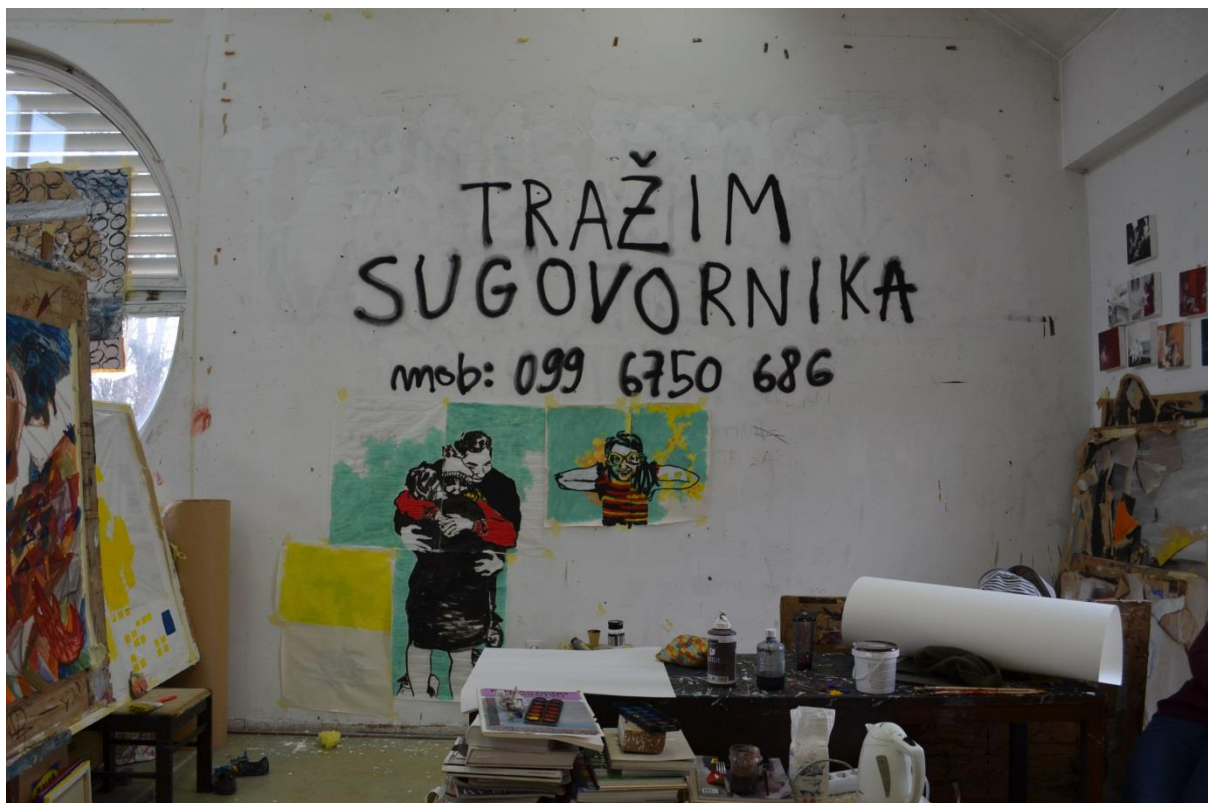
Postoji more složenih riječi koje čine izjavu koja, ako utone duboko u podsvijest ljudi postaje izreka. Nekada su takve izreke točne, nekada nisu što na koncu priče nije niti bitno. Važno je da se uvijek netko može s njima povezati.

Kroz neke od napisanih izjava pokušala sam na poprilično direktan način pokrenuti dijalog među kolegama iz klase. Bila je to neka vrsta provokacije koja mi se u par navrata obila o glavu i dovela me do zaključka kako provokator mora imati *debelu kožu* da sam ne bude isprovociran svojom provokacijom.

Došavši do zaključka da takvu kožu još uvijek nemam, razmišljala sam o puno suptilnijem pristupu s dozom lukavosti, što me dovelo do druge faze...

2. FAZA – slikam slovima

Puno kolega, kojima uostalom dajem moć da određuju kvalitetu mog rada, kaže da je ovakav pristup puno zreliji (što god to značilo). Osobno pak mislim da je puno kompliciraniji što je uostalom možda znak zrelosti. Puno je teže provocirati samo jednom riječju, ostvariti neku vrstu reakcije. Razvio se dijalog koji je, kao i moj pristup bio daleko suptilniji a čija je „snaga“ bila dalekosežnija od trovanja kolega parama akrilnog spreja za zid. Odabrane riječi su one koje za mene imaju značenje a s kojima se izrazito lako povezati, kao sa izrekama koje kao papige ponavljamo stoljećima. Ovdje se radi o riječima koje svakodnevno čujemo i izgovaramo a da nismo svjesni njihova značenja. Naravno, svaka je riječ posebna; nosi značenje, simbol i težinu, no nije svaka prikladna za atmosferu i situacije u kojima smo se moje kolege i ja našli kroz ovu akademisku godinu. Može se reći da sam kao kakav luđak sjedila u klasi, skrivena od ljudi i slušala razgovore, proučavala atmosferu, osjećala raspoloženja u kojima su/smo se nalazili. Filtrirajući sve nepotrebno, dolazila bih do određenih riječi koje bi na kraju završile na zidu a svojom bi veličinom doslovno proganjale promatrača. Tada smo krenuli zalaziti u razgovore čiji bi glavni pokretač bila jedna riječ koju bih ja izdvojila i koja je tako izložena stajala tjednima na zidu.

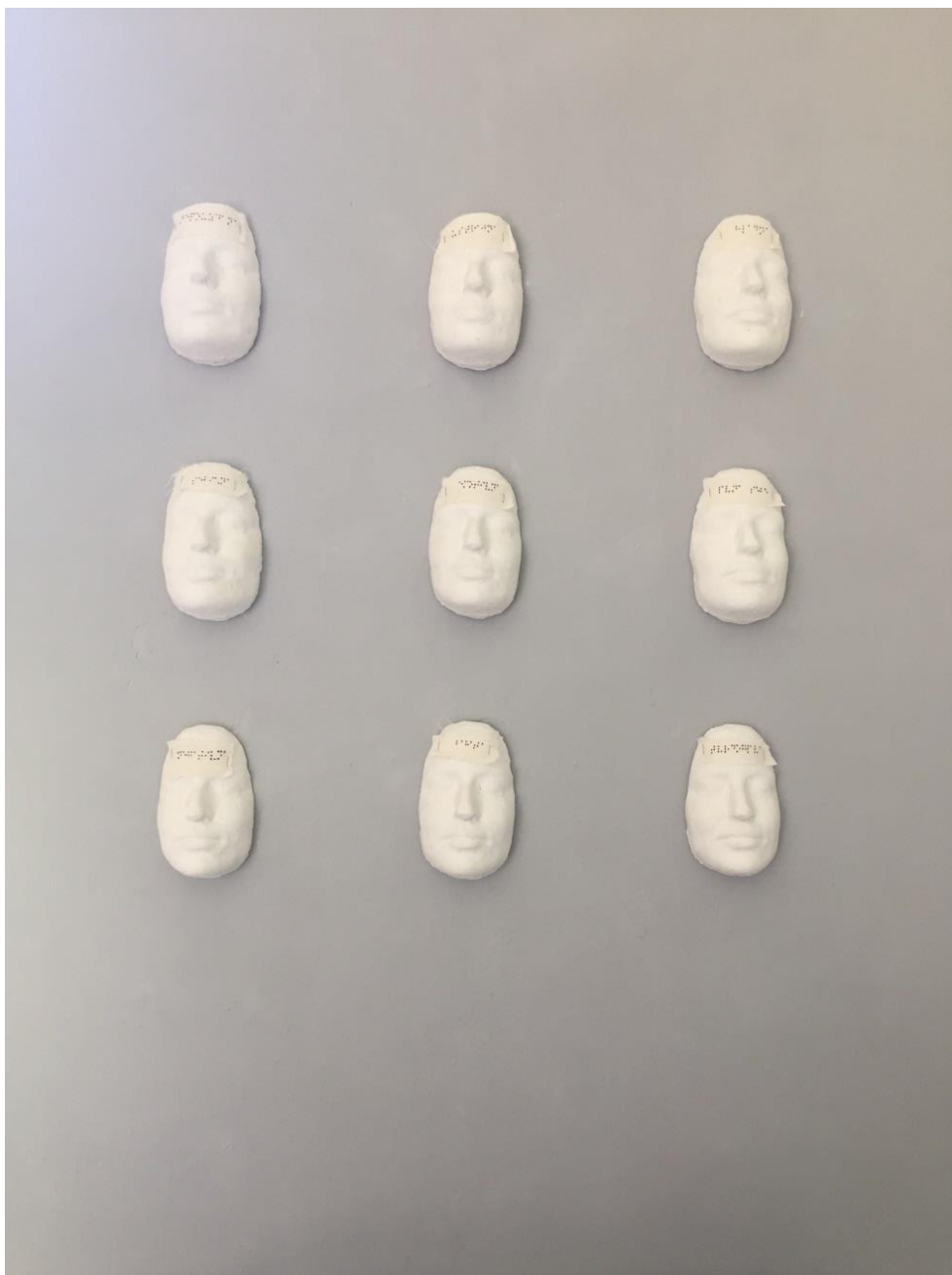
Naziv rada: (Auto)portret
Tehnika: akril u spreju i akril
Godina: 2018./2019.

AUTOPOTRET

Za svoj likovni izričaj koristim riječi i razmišljala sam na koji ih način prikazati u kiparstvu. Zadatak je riječ pretvoriti u oblik. Prva asocijacija je bilo doslovno pravljenje riječi od raznih materijala no tako jednostavan pristup nije bila opcija. Odlučila sam napraviti najdoslovniji oblik autoportreta - odliti svoje lice. Druga faza, ona u kojoj dolaze riječi, neće biti toliko direktna niti će otkrivati zašto je moje lice povezano sa značenjem te riječi. Dolazi do sukoba figurativnog i apstraktnog autoportreta. Odabrane riječi su isključivo vezane uz „Sandu“, dok riječi koje biram na kolegiju slikarstva odaju autoportret drugih jednako kao i mene.

Naziv rada: Autoportret

Tehnika: gips

Godina: 2018./2019.

